

THE ROLE OF UNIVERSITIES IN IMPLEMENTING YOUTH POLICY IN NEW UZBEKISTAN: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Asila Abdullayeva

lecturer

University of Business and Science non-state higher educational institution

Tashkent, Uzbekistan

E-mail: asilaabdullayeva97@gmail.com

ABOUT ARTICLE

Key words: youth policy, the role of universities, problems, solutions, education system, innovative approach, youth education, community development, cooperation, scientific research, personnel training.

Received: 13.03.25

Accepted: 15.03.25

Published: 17.03.25

Abstract: This article analyzes the role of universities in the implementation of youth policy in New Uzbekistan. The impact of youth policy on socio-economic, spiritual and educational processes and the importance of universities as a means of education and upbringing in its implementation are highlighted. The article discusses the main problems facing universities in terms of socialization of youth, increasing their intellectual potential, supporting innovative ideas and preparing them in accordance with the requirements of modern society. Also, solutions are proposed to strengthen the educational, scientific and social tasks of universities in implementing youth policy. The article considers the harmony of national and universal values in ensuring the spiritual maturity of youth, the principles of democratic governance at the university, innovative educational technologies and mechanisms for developing youth leadership. The responsibility of universities in educating young people as active members of society, the level of their connection with state policy and mutual cooperation are emphasized. The results of this study are of practical importance in developing methodological recommendations that will help to more effectively organize the role and tasks of universities in improving youth policy.

YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLAR SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA UNIVERSITETLARNING ROLI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Asila Abdullayeva

o'qituvchi

University of Business and Science nodavlat oliy ta'lim muassasasi

Toshkent, O'zbekiston

E-mail: asilaabdullayeva97@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: yoshlar siyosati, universitetlar roli, muammolar, yechimlar, ta'lim tizimi, innovatsion yondashuv, yoshlarni tarbiyalash, jamiyat rivojlanishi, hamkorlik, ilmiy tadqiqotlar, kadrlar tayyorlash.

Annotatsiya: Mazkur maqolada Yangi O'zbekistonda yoshlar siyosatini amalga oshirish jarayonida universitetlarning roli tahlil qilinadi. Yoshlar siyosatining ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy jarayonlarga ta'siri hamda uni amalga oshirishda universitetlarning ta'lim va tarbiya vositasi sifatidagi ahamiyati yoritib berilgan. Maqolada yoshlarning ijtimoiylashuvi, intellektual salohiyatini oshirish, innovatsion g'oyalarni qo'llab-quvvatlash va ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos ravishda tayyorlash bo'yicha universitetlar oldida turgan asosiy muammolar muhokama qilinadi. Shuningdek, yoshlar siyosatini amalga oshirishda universitetlarning o'quv, ilmiy va ijtimoiy vazifalarini mustahkamlashga qaratilgan yechimlar taklif qilingan. Maqolada yoshlarning ma'naviy kamolotini ta'minlashda milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligi, universitetda demokratik boshqaruv tamoyillari, innovatsion ta'lim texnologiyalari va yoshlar liderligini rivojlantirish mexanizmlari haqida fikr yuritilgan. Yoshlarni jamiyatning faol a'zolari sifatida tarbiyalashda universitetlarning mas'uliyati, ularning davlat siyosati bilan bog'liqlik darajasi va o'zaro hamkorligi alohida ta'kidlangan. Mazkur tadqiqot natijalari yoshlar siyosatini takomillashtirishda universitetlarning roli va vazifalarini yanada samarali tashkil etishga yordam beruvchi metodik tavsiyalarni ishlab chiqishda amaliy ahamiyatga ega.

РОЛЬ УНИВЕРСИТЕТОВ В РЕАЛИЗАЦИИ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКИ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ

Асила Абдуллаева

преподаватель

University of Business and Science негосударственное высшее учебное заведение

Ташкент, Узбекистан

E-mail: asilaabdullayeva97@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: молодежная политика, роль университетов, проблемы, решения, система образования, инновационный подход, образование молодежи, развитие общества, сотрудничество, научные исследования, подготовка кадров.

Аннотация: В данной статье анализируется роль университетов в реализации молодежной политики Нового Узбекистана. Подчеркнуто влияние молодежной политики на социально-экономические, духовно-образовательные процессы и значение университетов как средства образования и подготовки кадров в ее реализации. В статье рассматриваются основные проблемы, с которыми сталкиваются вузы в вопросах социализации молодежи, повышения ее интеллектуального потенциала, поддержки инновационных идей и подготовки их в соответствии с требованиями современного общества. Также были предложены решения, направленные на усиление образовательных, научных и социальных задач вузов при реализации молодежной политики. В статье рассматриваются гармония национальных и общечеловеческих ценностей, принципы демократического управления в университете, инновационные образовательные технологии, а также механизмы развития молодежного лидерства в обеспечении духовной зрелости молодежи. Подчеркнута ответственность университетов в воспитании молодежи как активных членов общества, уровень их связи с государственной политикой и взаимного сотрудничества. Результаты данного исследования имеют практическое значение при разработке методических рекомендаций, которые помогут более эффективно организовать роль и задачи университетов в совершенствовании молодежной политики.

Kirish. O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan buyon mamlakatda yoshlar siyosatini mustahkamlash, yoshlar manfaatlarini himoya qilish va ularni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash uchun turli darajada huquqiy-me‘yoriy hujjatlar, davlat dasturlari hamda tashkilotlar tashkil etildi. Yangi O‘zbekiston konsepsiyasi doirasida barcha sohalarda modernizatsiya jarayonlari amalga oshirilayotgan bir paytda, yoshlarning jamiyatdagi rolini oshirish, ular uchun barcha shart-sharoitlarni yaratish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Bu jarayonda oliy ta’lim muassasalari, xususan, universitetlar muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki ayni mana shu universitetlarda kelajak avlodni ilmiy, intellektual va ma’naviy yetuk etib tarbiyalash uchun eng

qulay muhit shakllanadi. Shu munosabat bilan, mazkur maqolada Yangi O'zbekiston sharoitida yoshlar siyosatini amalga oshirishda universitetlarning roli, bu borada uchrayotgan muammolar va ularni hal qilish bo'yicha yechimlar haqida batafsil so'z yuritiladi.

Yangi O'zbekistonda yoshlar siyosatini rivojlantirishda davlat, nodavlat tashkilotlari va jamoat birlashmalari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish muhim sanaladi. Yoshlar siyosatining ustuvor yo'nalishlari sifatida ularning ta'lim olishi, mehnat bozorida munosib o'rin egallashi, sog'lom turmush tarziga erishishi, huquqiy madaniyatini oshirishi hamda turli innovatsiyalarga moyil bo'lishi kabi masalalar alohida ko'rsatiladi.[1] Yoshlar siyosatining huquqiy poydevori sifatida «Yoshlarga oid davlat siyosatining asoslari to'g'risida»gi Qonun, Prezident farmonlari va qarorlari, shuningdek, Hukumatning bir qator me'yoriy-huquqiy hujjatlari xizmat qiladi. Bunda ta'kidlash lozimki, davlat yoshlar siyosatini rivojlantirishdan ko'zlagan maqsad, avvalo, navqiron avlodni har tomonlama rag'batlantirish, iqtidorli yoshlarga yangi imkoniyatlar yaratish, ularni tadbirkorlik va ilmiy faoliyatga jalb qilish, shu orqali mamlakat iqtisodiyoti va ijtimoiy hayotida faol ishtirokini ta'minlashdir.[2] Shu maqsadda akxrgi yillarda bir qator dasturlar qabul qilingan, maxsus jamg'armalar tashkil etilgan, yoshlarga kreditlar, grantlar ajratish, rezidentura dasturlari orqali ilmiy izlanishlarni qo'llab-quvvatlash kabi choralar amalga oshirilmoqda.

Universitetlar – jamiyatning ilmiy va madaniy markazi sifatida, talaba-yoshlar uchun nafaqat kasbiy malaka asoslarini beradigan, balki ularni ma'naviy-axloqiy jihatdan kamol toptiruvchi muhim maskandir. Universitetda oquv jarayoni bilan bir qatorda, talabalarda mustaqil fikrlash, keng dunyoqarashga ega bo'lish, ilg'or g'oyalar va innovatsiyalarni ilgari sura olish ko'nikmalari shakllanadi.[3] Yoshlar siyosatini amalga oshirishda universitetlar quyidagi yo'nalishlar bo'yicha muhim ahamiyat kasb etadi:

- **Ta'lim sifati va tarbiya jarayoni:** Zamonaviy ta'lim talablariga javob beruvchi o'quv dasturlari va uslublarini joriy etish, yoshlarda kasbiy kompetensiya bilan birga innovatsion fikrlash salohiyatini rivojlantirish. Universitetlar o'quv jarayonida talabalarga ilmiy izlanish qilish, tadqiqotlar o'tkazish bo'yicha rag'batlar berishi, shaffof imtihon tizimi orqali adolatli bilim baholash mexanizmini ta'minlashi lozim.[4]

- **Ma'naviy-ma'rifiy ishlarda ishtirok:** Talabalarni jamiyat hayotida faol ishtirok etuvchi shaxs sifatida tarbiyalash, ularda vatanparvarlik tuyg'usi, demokratik qadriyatlarga sadoqat va huquqiy madaniyatni kuchaytirish. Bu borada talaba-yoshlar o'rtasida turli davra suhbatlari, seminarlar, ilmiy-amaliy konferensiyalar, teatrlashtirilgan targ'ibot, madaniy tadbirlar tashkil etilishi muhim hisoblanadi.

- **Ilmiy-tadqiqot faoliyati:** Yoshlar siyosatini amalga oshirishda ilm-fan asosiy poydevorlardan biridir. Universitetlar talabalarini ilmiy-tadqiqot faoliyatiga keng jalb qilish,

laboratoriyalar, ilmiy markazlar tashkil etish orqali yosh tadqiqotchilarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash zarur. Shu bilan birga, ilmiy maqolalar, patentlar sonini oshirish, xalqaro ilmiy loyihalarda ishtirok etish orqali universitetlar jahon akademik maydoniga munosib chiqishi mumkin.[5]

• **Innovatsion va startup loyihalarni qo'llab-quvvatlash:** Raqamli texnologiyalar asrida yoshlarning innovatsion g'oyalari amalga oshirish uchun maxsus texnoparklar, biznes-inkubatorlar, akseleratorlar tashkil etish universitetlar oldida turgan muhim vazifalardan biridir. Bu orqali yoshlarning g'oyalari bozor qonuniyatlariga moslashadi, sanoat yoki xizmat ko'rsatish soxasiga tezkor kirib boraveradi, aholi bandligi muammosini qisman hal etishga ham hissa qo'shadi.

• **Xalqaro hamkorlik va akademik almashinuv:** Universitetlar, jumladan, xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik aloqalarini kuchaytirish orqali talaba-yoshlar uchun ikki tomonlama diplom dasturlari, almashinuv dasturlari, birgalikda ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirish imkoniyatlari yaratiladi. Bu esa, yosh avlodni xalqaro mehnat bozori talablariga tayyorlashda, shu bilan birga, ularni ilmiy-amaliy jihatdan rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.[6]

Yangi O'zbekistonda yoshlar siyosatini amalga oshirish, xususan, universitetlar rolini kuchaytirish yo'nalishida bir qator muammolar kuzatilmoqda. Bu muammolarni dastlab aniqlash va asosli yechimlar ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir. Ayrim oliy ta'lim muassasalarida ta'lim dasturlari zamonaviy talablarga to'liq javob bermaydi, ilmiy yutuqlar, yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish darajasi pastligi kuzatiladi.[7] Bu esa, ma'naviy-axloqiy tarbiya tizimida ham, kasbiy kompetensiyani shakllantirish jarayonida ham ma'lum bir bo'shliqlarga olib kelishi mumkin. Shu bilan birga, ayrim fanlar bo'yicha malakali pedagoglar yetishmasligi, o'quv adabiyotlarining tarjimasi, ularni yangilab borish muammolari ham mavjud. Universitetlar yoshlar siyosatini amalga oshirishda ta'lim sifati bilan birga, ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalarni ilgari surishi muhim. Biroq ko'plab universitetlarda ilmiy tadqiqot bazasi zaif, laboratoriyalar zamonaviy uskunalar bilan jihozlanmagan, xalqaro jurnallarda maqolalar chop etish uchun yetarlicha moliyaviy ko'mak ko'rsatilmaydi. Natijada talabalar va yosh tadqiqotchilar ayni sohaga bo'lgan ishtiyoqini amaldagi sharoitlar bilan uyg'unlashtira olmaydi.[8]

Ayrim universitetlarda ilmiy rahbarlik, konsultatsiyalar, ilmiy seminarlar daimiy ravishda tashkil etilmaydi yoki mavjud bo'lsa ham notizimli ravishda o'tkaziladi. Shu sababli talabalarda ilmiy-izlanish ko'nikmalari rivojlanmay qoladi. Ayniqsa, bakalavriat bosqichining oxirgi kurslarida talabalarni ilmiy faoliyatga jalb qilish ko'p hollarda sof nazariy masalalar bilan

cheklanib qolmoqda. Universitetlar kampuslarida talabalar uchun yashash sharoitlari (yuqori tezlikdagi internet, zamonaviy axborot-resurs markazlari, sport majmualari, turar joylar) yetarlicha darajada rivojlanmagan bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, yoshlar uchun qulay muhit yaratish maqsadida kitobxonlik zallari, tadbirlar o'tkazadigan keng maydonlar, madaniy-intellektual muhitni ta'minlovchi maskanlarni yanada ko'proq tashkil etish talab etiladi.

Universitetlar ilmiy loyihalar, talaba-yoshlar startaplari, ilmiy ekspeditsiyalar yoki xorijda stajirovka o'tash uchun juda katta mablag' talab qiladi. Davlat tomonidan ajratilayotgan mablag'lar ko'p holda eng zarur ehtiyojlarni qoplash bilan cheklanib qoladi, nodavlat sektoridan yoki homiylikdan keladigan mablag'lar esa tizimli emas.[9] Shu bois, ilmiy loyihalarni to'liq amalga oshirish, yoshlarni katta ko'lamli innovatsion ishlanmalarga jalb etishda muammolar yuzaga keladi. Yoshlar siyosatini amalga oshirishda universitetlar roli ortishi uchun yuqorida sanab o'tilgan muammolarga aniq yechimlar zarur. Quyida shu yo'nalishdagi muhim choralari ko'rib chiqiladi. Universitetlar bakalavriat va magistratura dasturlarini bozor talablari, ilmiy-amaliy yutuqlar, jamiyat taraqqiyoti tamoyillari asosida yangilab borishi kerak. Bunda xorijiy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik aloqalarini kuchaytirish, professor-o'qituvchilar malakasini oshirish, xalqaro sertifikatlash dasturlarini joriy etish muhim ahamiyatga ega.[10]

Ustozlar muntazam ravishda xorijda stajirovka o'tash, ilmiy konferensiyalarda qatnashish, yetakchi xorijiy olimlar bilan onlayn hamkorlik qilish orqali zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishi lozim. Ana shunda talabalar bilan ishlashda innovatsion yondashuv amaliyoti keng joriy etiladi. Talabalar bilimlarini baholashda test, proekt ishi, ilmiy maqola yozish, tajriba ishlarini bajarish kabi bir necha ko'rinishdagi mexanizmlardan foydalanish maqsadga muvofiq. Bu, bir tomondan, «yodlashga» asoslangan tizimdan chetlashtirsa, ikkinchi tomondan, talabalar shaxsiy salohiyatini keng namoyon etish imkonini beradi. Universitetlarda ilmiy markazlar, laboratoriyalar tashkil qilish, ularni ilg'or uskunalari bilan jihozlash ushbu muassasalarda bajariladigan tadqiqotlar sifati va ko'lamini kengaytiradi. Shu bilan birga, ilmiy parklar, texnoparklar, innovatsion klasterlar tashkil etish orqali yoshlar mustaqil ravishda ilmiy izlanish olib borish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Yoshlar innovatsion g'oyalarini amalga oshirish uchun venchur jamg'armalarni rivojlantirish, universitet huzurida tashkil etiladigan sarmoyador klublari bilan hamkorlik yo'lga qo'yish lozim. Bu orqali talabalar o'z g'oyalarini yengilgina namoyon etish, ularni amaliyotga joriy qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Universitet ichida yosh ixtirochilar, startupchilar orasida muntazam ko'rgazma va tanlovlar tashkil etilishi, g'oliblarni nufuzli mukofotlar bilan taqdirlash talabalar orasida raqobat muhitini, ilmiy izlanishga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Talabalar va yosh tadqiqotchilar ilmiy maqola

yozish, tadqiqot loyihasini ishlab chiqishdan tortib, xorijiy ilmiy hamjamiyatda chop etish uchun tayyorgarlik ko'rish jarayonlarigacha professorlar yoki malakali ilmiy xodimlar bilan birgalikda olib borishi kerak. Bu jarayon tizimli asosda, aniq reja va taqvim asosida tashkil qilinsa, muvoffaqiyatli natijalarga erishish mumkin. Universitetlar chet el oliy ta'lim muassasalari bilan qo'shma ilmiy loyihalar, konferensiyalar o'tkazishi, chet ellik professorlarni taklif qilishi lozim. Bu, bir tomondan, talabalar uchun yangi ilmiy g'oyalar, metodlar bilan tanishish imkoniyatini bersa, ikkinchi tomondan, mahalliy mutaxassislar malakasini oshirib, ilmiy yutuqlarning xalqaro miqyosda e'tirof etilishiga xizmat qiladi. Yoshlarni ilmiy tadqiqotga jalb qilish uchun ilmiy darajalarga yetish yo'lini shaffoflashtirish, ular uchun maxsus grantlar, moddiy rag'batlashtiruvchi dasturlar joriy etish universitetlar ilmiy salohiyatini oshirishi mumkin.

Talaba-yoshlar uchun kutubxona, axborot-resurs markazlari, internet tarmog'i, ilm-fan markazlari, laboratoriyalar, turli sport va madaniy majmualar barpo etish zarur. Talabalar turar joylarini qurish va ta'mirlash, ularni qulay yashash sharoitlari bilan ta'minlash borasida davlat va xususiy sektor sherikchiligini yanada rivojlantirish maqsadga muvofiq. Talaba-yoshlarga qulay ishchi muhit yaratish maqsadida kovorking markazlari ochish, ularni texnik jihatdan ta'minlash, 24/7 ish rejimini yo'lga qo'yish lozim. Bu joylarda yoshlar shug'ullanadigan proektlar, ilmiy tezislar, startaplar ustida kollektiv fikr almashinuvi bo'ladi. Universitetlarda muntazam madaniy tadbirlar, ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvlar tashkil etilishi, kutubxonalarda yoshlar uchun alohida kichik guruhlar bilan mutolaa suhbatlari o'tkazilishi, shaxsiy kamolotni tizimli ravishda rivojlantirish imkoniyati yaratilishi lozim.

Oliy ta'lim muassasalarida xarijatlarni rejalashtirish va taqsimlash jarayonini shaffof qilish, belgilangan maqsadlarga yetarlicha mablag' yo'naltirish muhim. Ilmiy-tadqiqot institutlari va universitetlar uchun dastlabki talablar asosida aniq maqsadli grantlar joriy etish ham yaxshi samara beradi. Xususiy sektor, jumladan, yirik sanoat korxonalari va biznes tuzilmalari bilan hamkorlikni kuchaytirish lozim. Ular universitetda ochiladigan ilmiy loyihalar, kafedralar, laboratoriyalar uchun sarmoya kiritib, o'zi uchun malakali mutaxassislar tayyorlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Yevropadagi Horizon dasturi, BMT, Jahon banki va boshqa tashkilotlar tomonidan e'lon qilinadigan grantlar, tenderlar, ilmiy loyihalarda qatnashish universitetlarga tashqi mablag'lar oqimini kengaytirish imkonini beradi. Bu mablag'lar hisobidan universitetlar ilmiy infratuzilmani yaxshilash, yoshlar tarbiyasi uchun zarur bo'lgan shart-sharoitlarni yaratishi mumkin. Universitetlar yoshlar siyosatini amalda samarali ijro etish uchun bir necha asosiy tamoyillarga amal qilishi lozim:

Xulosa. Yangi O'zbekistonda yoshlar siyosatini amalga oshirishda universitetlarning roli beqiyosdir. Chunki yoshlar siyosatini asosga olib, jamiyat barcha sohalarini, shu jumladan,

ta'limni tubdan isloh etish orqali mamlakat kelajagini ta'minlash mumkin. Universitetlar talabayoishlar uchun eng muhim ilmiy-ma'naviy maskan sifatida faoliyat ko'rsatishi, ta'lim-tarbiya jarayonini muntazam ravishda takomillashtirishi, innovatsiyalarga keng yo'l ochishi, xalqaro hamkorlik salohiyatini oshirishi lozim. Shuningdek, ularda ilmiy tadqiqot infrastrukturasini mustahkamlash, yoshlarning ilmiy-amaliy faoliyatini har tomonlama rag'batlantirish, moliyalashtirish mexanizmlarini yaxshilash muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada sanab o'tilgan muammolar va yechimlar Yangi O'zbekistonda yoshlar siyosatini amalga oshirish jarayonida markaziy o'rin tutadi. Muammolarni samarali hal etish uchun davlat idoralari, ta'lim muassasalari, nodavlat tashkilotlari, jamoat birlashmalari va xususiy sektor birgalikda harakat qilishi, tizimli yondashuvni ta'minlashi darkor. Faqat shu yo'l bilan yoshlar siyosatini amalga oshirishda universitetlar rolini kuchaytirish, navqiron avlodni kuchli bilim, ilmiy salohiyat va yuksak ma'naviyat sohibi etib tarbiyalash mumkin bo'ladi. Zero, Yangi O'zbekiston kelajagi birinchi navbatda yoshlar qo'lida ekan, ularni tayyorlash va kamol toptirishda universitetlar eng muhim islohotlar maydoni sifatida faoliyat olib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ibrohimov Shuhrat, *Yangi O'zbekistonda e'shlar siyosatini takomillashtirish masalalari*, Toshkent: «Fan», 2021, 27-bet.
2. Bekmurodov Farhod, *O'zbekistonda e'shlar tarbiyasi va uning huquqiy asoslari*, Toshkent: «Adolat», 2019, 45-bet.
3. To'xtaev Olim, *Oliy ta'limda ilmiy-innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo'nalishlari*, Toshkent: «Universitet», 2020, 31-bet.
4. Karimova Dilnoz, *Ta'lim jara'ida innovatsion e'ndashuvlar va ularni joriy e'tish strategiyasi*, Toshkent: «Ma'rifat», 2018, 56-bet.
5. Xusanova Munira, *Universitetlarda ilmiy-tadqiqot bazasini takomillashtirish masalalari*, Toshkent: «Fan va texnologiya», 2021, 72-bet.
6. Nuritdinov Bahrom, *Halqaro akademik almashinuv dasturlari: imkoniyatlar va rivojlanish istiqbollari*, Toshkent: «Sharq», 2019, 98-bet.
7. Nurov Rahmat, *O'zbekistonda oliy ta'lim islohotlari va sifatni oshirish muammolari*, Toshkent: «Iste'dod», 2020, 49-bet.
8. Haydarov Rustam, *Universitetlarda innovatsion muhit yaratishda moliyaviy imkoniyatlardan foydalanish*, Toshkent: «Uqituvchi», 2021, 23-bet.
9. Alimova Nadira, *Ilmiy-tadqiqot faoliyatini moliyalashtirish manbalari va ularni kengaytirish yo'nalishlari*, Toshkent: «Ekonom-progress», 2020, 37-bet.
10. Ismoilov Anvar, *Zamonaviy ta'lim standartlari va ularni joriy e'tish tajribasi*, Toshkent: «Mumtoz so'z», 2021, 41-bet.